

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Porro 3. juncto c. Significasti 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

cessat, ubi absurdus sequeretur intellectus, vel correctio juris, ut hoc nostro casu, quo vinculum matrimonii propter fornicationem dissolveretur, contra naturam matrimonii & auctoritatem totius Ecclesiae, quae hanc dissolutionem nullâ ratione admittit, sicut constat ex prædicto Canone Conc. Trid.

Neque movet, quod uxor etiam ob alias causas dimitti possit, quoad torum & cohabitationem, puta, propter hæresin, sævitiem, & similes, ut paulò antè explicavimus. Nam hæc dimissiones ob duplicem rationem à Christo omisæ sunt, solâ mentione facta fornicationis, eò quod fornicatio propria & omnium iustissima causa sit dimittendi uxorem suam; quia directo pugnat

cum fide conjugali, quæ in eo consistit, ne alter conjugum alteri tertio corpus suum communi- cer. Aliæ verò communes sunt omni societati, si- ve cœmmerico hominum. Nam propter hæresin, furorcm, sævitiã, non tantum separantur à se invicem conjuges, sed & filius à patre, frater à fratre, vel qui societatem inter se contraxerunt. Deinde separatio matrimonii propter fornicationem perpetua est, neque pœnitentiã matrimonium reconciliatur: quod non est in aliis causis, quæ temporales sunt, hoc est, tam diu durat separatio matrimonii, quam diu durat ipsa causa, sicut suprâ docuimus. Vide latius Bellarm. *lib. 1. de matr. Sacram. cap. 14.*

In Cap. Porro 3. juncto c. Significasti 4.

S U M M A R I A.

1. Non potest quis uxorem propriâ auctoritate ex causa cognationis dimittere.
2. Uxor propriâ auctoritate à marito expulsa rectè petit restitui.
3. Et quid si adulterium notorium sit? Intellectus c. 4. h. t.

HOc Cap. tertium plerisque difficile videretur. In eo consultus S. Pont. de quodam Comite, qui uxorem suam absque judicio Ecclesiae, hoc est sine cognitione & sententia judicis Ecclesiastici, dimiserat, ideo quod assererat eam esse cognatam prioris uxoris suæ defunctæ. Qua de re, inquam, consultus S. Pont. scribit hoc cap. nostro, Comitem compellendum esse, ut uxorem à se dimissam in consortium suum recipiat; ad eò licet parentela sive cognatio notoria sit, adjectâ pœnâ excommunicationis, si contumax fuerit.

Deinde in eodem hoc cap. 3. respondet ad aliam quæstionem, quæ similiter ipsi proposita fuit, de viro, qui cognatam suam in uxorem duxerat, ut si inter eos parentela sive cognatio manifesta sive publica sit, per sententiam dirimatur, etiam si nullus extet accusator, qui hoc matrimonium impugnet. Intellige verò de cognatione iptra quartum consanguinitatis vel affinitatis gradum, juxta decisionem textus in c. Non debet sup. De consang. & affin. ubi fusius id persecutus sumus.

Et quidem prioris ratio hæc est, quod nemo sibi ipsi jus dicere possit, sed iudex adiri debeat, *l. un. C. Ne quis in sua causa iud. l. Nullus 13. C. De ludeis, c. Congruente 7. juncta Cl in V. voluerit sup. de restit. spoliar. ubi etiam nullus privari debet jure suo absque cognitione causæ, l. fin. in fine C. Si per vim, &c. Ut hinc etiam prædo possessione suâ dejectus absque iudice rectè restitutionem petat, cap. In literis 5. de rest. spoliar. l. 1. §. qui à me D. de vi & vi arm. & recuperanda Inst. De interd. Unde etiam uxor, quæ privatâ auctoritate à marito domo exturbata est, aut aliter dimissa, rectè intendat interdictum recuperandæ quasi possessionis, ut in pristinum statum restitatur, per h. text. nostr. & in cap. Ex conquestione 19. De rest. spoliar. Quod usque ad eò obtinet, etiam si causa impedimenti matrimonii in iudicium deducta fuerit; adhuc enim ejici non poterit uxor ante latam sententiam, c. 2. *Ve lite pend.**

Cæterùm his refragari videtur textus in c. Significasti 4. inf. eod. quo uxor privatim dimissa à marito propter adulterium non restituitur, si adulterium notorium sit. Igitur notorium restitutionem uxoris impedit, contra hunc text. nostrum. In quo nodo solvendo variè laborant Interpretes, ut videre est hic apud Panorm. & alios. Verùm omisiss cæteris referam sententiam Joan. Corasii *lib. 2. Miscell. c. 2.* qui rem ferè attingisse videtur. Cùm enim (inquit) spoliatus ante omnia restituendus sit, id non in titulo aut jure petentis, sed in odio spoliationis fundatur, c. fin. sup. de ord. cognit. & d. e. In literis cum simil. nisi is, qui

qui restitutionem pete possessionis, manifestò & evidenter esset incapax, veluti si Prælati laicum, qui spiritualia possidere aut quoquo modo administrare nequit, *c. Decernimus sup. de judic. spoliasset*. Innoc. ad *c. Constitutus sup. De fil. presbyt.* Quæ ratione (addit Corasius) Bonifacius VIII in *c. Decimas De restitut. spoliat. lib. 6.* noluit Canonicos & Nicolai spoliatos à Benedicto Clerico perceptionem decimarum restituere, cum ad possessionem decimarum in aliena parochia restitui postularent, quam nullo jure eos habere posse certius est, quam ut longiore egeat probatione. Sed malè hoc ex eadem ratione deducit Corasius. Non enim Canonici incapaces sunt decimarum in aliena parochia, cum eas præscriptione, aut alio titulo sibi acquirere possint, *c. 1. De præscript. lib. 6. c. 9. & 10. c. pen. sup. De decim.* sed quòd Canonici jus commune resistat, quo debentur decimæ Parocho, *c. Cum contingat 29. cum c. seq. sup. d. tit. De decim.* Unde necesse est, antequam restitui possint Canonici, ut probent titulum suæ possessionis, *d. c. 1.* Quod notent Parochi contra eos, qui in sua parochia decimas colligunt, quòd impune eos spoliant possessione suâ, & non ante restituantur spoliati, quàm titulum suæ possessionis docuerint.

Alteram exceptionem hujus regulæ, quòd spoliatus ante omnia restituendus sit, hanc adfert idem Corasius, quando scilicet spoliatio fit legis auctoritate, veluti cum uxor adultera, à qua maritus divertit, restitutionem petit. Nec enim in culpa videtur maritus, qui uxorem adulteram, quam omni lege & divinâ & humanâ retineri prohibetur, dimisit, *ut in d. c. Significasti & in l. Miles §. fin. D. Ad L. Jul. De adult.* Diversam est in hoc *c. 3.* quo prohibetur maritus dimittere uxorem suam prætextu consanguinitatis sine judicio Ecclesiæ, quòd id nullâ lege caveatur. Sed & in hoc labitur Corasius. Non enim maritus cogitur adulteram uxorem dimittere propriâ auctoritate, sed ad reconciliandam eam sibi potius à jure invitatur, *c. Quod autem, cum duob. seqq. xxxii. qu. 1. sicut & sup. eod. ad c. 2. meminimus.* Dominus (inquit D. Augustinus) permisit causâ fornicati-

onis uxorem dimitti; sed quia permisit, non iussit, *text. est in can. Cum Apostolus xxxii. q. 7.*

Nihilominus defendi potest sententia Corasii, si eam accipiamus juxta mentem Panormi in *c. fin. inf. De adult.* si quidem asserit Panorm uxorem adulteram auctoritate propriâ posse dimitti à marito, cum hoc illi permillum sit auctoritate divinâ, juxta illud *Matth. 5. & 19. Quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem &c.* Et confirmatur, quia propter adulterium uxor ipso jure perdit jus exigendi debitum conjugale à marito. Navarr. in *Manuali. c. 22. n. 23.* quare rectè eandem dimittit, cum ad reddendum uxori adulteræ debitum non sit amplius obligatus, & probat *text. apertus in can. Agathosa xxvii. q. 2.*

Interim ab Ecclesiâ sive Ecclesiastico giudice restitutio fit, donec constet de adulterio. Constabit verò, si adulterium notorium sit, non quovis modo, sed per confessionem factam in judicio, aut per evidentiam rei, quæ nullâ tergiversatione celari potest, *c. fin. sup. De cohab. Cleric.* puta si publicè cohabitaret adultero, *Gl. ad can. 1. xxxii. q. 1. & est text. in c. pen. inf. De adult.* vel certò constet ex adultero filium suscepisse, *can. Priusquam dist. 28.* Etenim in hujusmodi notorio nullo opus est judicio, nullâ condemnatione, *can. De manifestis II. q. 1. c. Quoniam 10. sup. De fil. presbyt. c. 5. & Pervenis c. 13. De appellat.* sicut accidit in *d. c. Significasti*, in quo adulterium uxoris notorium fuit, ex ejusdem confessione. Secus verò in hoc *cap. 3.* eò quòd parentela ita notoria esse non possit, sicut adulterium. Nam tamen uterque contrahentium in judicio fateatur parentelam, non tamen ideo dissolvitur matrimonium, cum matrimonium semel contractum non pendeat amplius à voluntate partium. Quod enim Deus conjunxit, homo non separet, *Matth. 19.* Idem est, si dicatur notoria esse parentela. Verum neque hæc per evidentiam rei ostendi potest, siquidem ne quidem pater filium suum ostendere potest, nisi ex præsumptione, quod domi suæ ex sua uxore natus sit, *l. Filium 6. v. De his qui sunt sui vel alieni jur.* Notorium verò talem evidentiam requirit, quæ nullâ tergiversatione celari potest, *per text. in cap. fin. sup. De cohabit. Clericor.*

In Cap. Quanto 7.

SUMMARI A.

1. Ob hæresin alterius conjugum non dissolvitur matri-

monium.

GGG 2

2. An